PJESME

MIHOVILA NIKOLIĆA.

22842

PJESME

MIHOVILA NIKOLIĆA.

ZAGREB 1898.
TISAK DIONIČKE TISKARE.

SANJARSKOJ NJEZINOJ MLADOSTI

POSVEĆENO.

Aimer, prier, chanter:
Voilà toute ma vie . . .

Alphonse de Lamartine.

Prolog.

Znate l', što je ruži, kad joj čaške panu,
I čovječjoj duši, kad joj sne razore;
Kako ljubav plače sreću pokopanu
I mladjani sokô svoje sive gore? —
Znate l', što je srcu, kad srce izgubi,
I kad se rastavi ono, što se ljubi? . . .

O, i ja sam plakô . . . U života maju
Sâm sam ostô tužan na ovome svietu,
A svi mi otišli k onom boljem kraju,
Kud mi išla duša u prvom poletu — —
Sad tek stojim ondje, gdje se čempres njiše
I spominjem one, kojih nema više . . .

Oko mene groblje, mrtvo cvieće miri,
Svuda samo gledam pustoš i strahotu,
A nada mnom vjetrić, sunce i leptiri
I zovu me k pjesmi i novom životu.
A ne znadu tugu, kad se sreća gubi,
I kad se rastavi ono, što se ljubi!

Ja sam kao ptica, što na suhoj grani,
Ostavljena bolna od svojijeh drugâ,
Rastužena plače s krila podrezanih,
A pogled joj leti do toploga juga
I s bolju se sjeća svojih prošlih dneva,
Pa da joj olakša, uzdiše i pjeva . . .

God. 1897.

Dalmatinskom Hrvatu.

Amo, brate, na te grudi,
Gdjeno gori srca plam,
Staru vatru daj probudi,
Nova zora sviće nam.
Hrvat, patnik od viekovâ
Tebi daje ruku sad —
Amo, amo na te grudi,
Rodjeni te zove brat!

Jedno sunce od viekovâ
Suši nama s lica znoj,
Jedno nebo od postanka
Sluša bratske pjesme poj.
Jedni su nam teški jadi,
Jedna suza, jedna bol —
Ah, pa tako divan narod
Dieli dušman još na pol?

Stoljeća nam hrabrost znadu,
Našeg srca značaj čist,
Narodnu nam borbu priča
Povjesnice krvav list.
Jedna nas je majka dala,
Jedan će nam biti grob,
Od kolievke pa do smrti
Pratila nas ista kob!

Pa sad, gdje nam dušman veli,
Da nas niti nema već,
Nemoj plakat, brate mili,
Nemoj puštat suzam teć.
Nego pregni dušom cielom
Da umine zlobe dah,
Zakuni se rodnim mliekom
Na otaca sveti prah:

Hrvat, patnik od viekovâ,
Ne će prezren biti crv,
Za slobodom i jedinstvom
Abelova vapi krv.
Ljubav će nas opet spojit,
Sunce sreće na nas sjat,
Amo, amo na te grudi
Rodjeni te zove brat!

God. 189¼.

Na ruševinama.

(Terza rima.)

Kad nekoć diete na tê dodjoh klise,
Od čudnih priča gorjela mi glava
I preskakivah ove krhke vise.

Sad kô da groblje tu poda mnom spava,
Križevlje pusto ove da su kule,
Pod kojim leži pokopana slava.

Pred nama tek su ruševine trule,
A tamo gore na onoj vedrini
Već zadnje zrake sunca iščeznule.

Ja sjedim s tobom na ovoj visini,
Pokraj nas tužna večer i kraj leži:
Kô more mi se pusto sve to čini . . .

A moja duša kô da nešto teži,
O, tajno nešto, što nebesa kriju,
Pred dohvatom nam uma što no bježi —

Ja ćutim neku silnu poeziju,
Što želi izić iz mlade mi grudi,
Da pita: čemu tu se suze liju

I u što sitni naprežu se ljudi,
U žiću tome da dostignu sreću,
Kad pepel bit će, što se već ne budi? . . .

O gledaj tamo, gdje se zviezde kreću,
U mirni prostor vječne vasione,
Što nikad biednik dosegnut ga ne ću

I ovaj mrak i polje, ravni one,
Tu dragu sjetu i noć ovu niemu,
Što kao groblje kraj nas tiho tone,

Pa pitaj: gdje je iskon i kraj svemu
I zašto mora sve to da umine,
Da prodje misô i osjećaj, čemu? . . .

O, ja bih htio taj čas da se vine
Turobni duh nam u prazninu neku:
U one tamo iščeznut visine —

Al blažen ćutim tvoju ruku meku,
Gdje spuštaš ju na moje vruće čelo
I vidim s oka, gdje ti suze teku . . .

Tvoj dotik samo moje biće cielo
Kô vjetrić hladi, snagu mi povraća,
Životom puni moje slabo tielo

I pogled mi se opet k tebi svraća
Kô k traku zviezde jedva ugasnule;
U srce ljubav i mir mi se vraća.

Pred nama tek su ruševine trule,
A tamo gore na onoj vedrini
Već davno zrake sunca iščeznule.

Kô šišmiš luta misô mi po tmini,
Nemirna, nečeg nepoznatog žedna,
Besviestan mi se čitav život čini . . . —

O, dušo, jednoć, kad nas samrt ledna
Životu uzme, metne u grob tavni,
Kad smire nam se ova srca biedna:

Na ovom mjestu možda bit će ravni
I polja krasna i livade cvjetne,
Iščeznut te će kule, klisi slavni,

A ovdje možda pokraj mome sretne
Sirotan čoban sjedit će u travi
Prebiruć zvuke svoje frule sjetne

O svojoj blažen šapćuć joj ljubavi;
A vedro nebo nad njima će sjati
Kô sad nad nama što se eno plavi . . .

Tko onda, zlato, pitat će i znati
Za davnu prošlost i za naše boli,
Za našim patnjam tko će uzdisati?

Što hasni, da te moje srce voli,
Uz tebe barem na čas slasti kuša,
Kad proć će suza, što ju oko proli,
I ova čežnja naših biednih duša?! . . .

God. 1897.

Fantomu.

Les souvenirs dormants de la jeunesse éteinte
S'éveillent sous ses pas d'un sommeil calme et doux . . .
L. Ackermann.

Čini mi se, snivam: stojiš pokraj mene
Bljedolika, nježna u prikazi sjene.
Ja te gledam mirno kô da vez me spaja
Odavno već s bivstvom prekogrobnog kraja...

Zar si došla dignut veo zaboravi,
Na koji mi duša davno pečat stavi,
I u prošlost hoćeš da mi misô krene,
Da me tvog života i tebe spomene?

Čemu opet? . . . Dugo vrieme se izvilo,
Štono mi te srce pregorilo bilo,
O pa zašto stare uspomene zvati,
Da mi opet duša započne plakati?

Hoćeš, da te sjetim čežnja razrušenih,
Ljubavi i strasnih užitaka njenih,
Zlatnih sanja, štono srce ti ih snilo? —
Je li, ti sad misliš: čemu sve to bilo? . . .

Život san je kratak, što ga čovjek sniva,
A duša je vječna: trpi i uživa,
Tu se ljudstvo bori cielo svoje doba,
A reci mi, što je s onu stranu groba?

Sjećaš li se, kad su naša srca mlada
Bila puna čežnje, zanosa i nada,
Kad mišljasmo, ništa rastavit nas ne će
I otet nam naše djevičanske sreće — —

Al' sreća je zviezda: sjaji i ugasne
I mi izgubismo svoje dane jasne,
A ljubav je prva pjesma ljudske duše
I kad nje nestane i žića se ruše . . .

Što si došla dignut veo zaboravi,
Na koji mi duša davno pečat stavi? —
Ostavi me! Oko moje suzu ćuti,
Jer nam tako brzo razišli se puti . . .

God. 1897.

I sámo je nebo . . .

I sámo je nebo mračno i tamno,
Kad zviezdâ na njemu nema,
Bez pticâ, lepirâ i vjetrica dragog
I priroda čarna je niema;
A kako tek moju zanosnu dušu
Da ne kini bol duboka,
Kad uz mene ne bi tebe bilo
I pogleda tvojega oka . . .

Udes je htio: mi smo se sreli
Kô zviezde na svomu putu,
Nebo te posla, da mi izliečiš
Života nevolju ljutu — — —
Ona me kida odavna, dušo,
U svietu mira ne stekoh —
Oj ajdemo, ajdmo, ja ću te vodit
Poć ćemo dalko, daleko —

Tamo, gdje vlada draga sloboda,
Daleko od svieta i ljudi,
Gdje mirisni vjetric svakoga jutra
Cviet i list odà sna budi —
Tamo je ljubav, što zalud ju tražih
I mir, što ga ne stekoh,
Oj ajdemo, ajdmo, ja ću te vodit
Poć ćemo tamo, daleko!

Odanle sretni u ljubavi svojoj
Sviet ćemo prezret i slavu,
Ondje ću mirisni mirtov vienac
Na tvoju methuti glavu:
Da budeš mi drúgom u tom životu,
Što daje tek boli i suze,
Da s ljubavlju čistom vraćaš mi ono,
Što tužni mi sviet taj uze . . .

God. 1897.

Slovenki.

S onu stranu Sutle prvi put te sretoh,
Mila moja djevo bljedjanoga lica,
Gje Gregorčić pjeva, a Preširnu davno
Na vilinskim guslam zadnja pukla žica . . .

Ti si bila svježa kao mlada pjesma
Tvojih čarnih gora i zelen-planina,
Tek u oku bilo tajno ti čeznuće
Kô u sjaju zviezde, što svietli s visina.

Ja sam shvaćô tvoju sanjalačku dušu
I bez rieči ja sam uz tebe uživô —
Zar me možeš krivit, štono sam od onda
Tek o tebi pjevô, tek o tebi snivô? . . .

Godine su prošle . . . Sutla jošte šumi
Kroz šikarje gusto — muklo, potajice,
Godine su prošle, al je još preda mnom
Tvoje sneno oko, tvoje bliedo lice!

I makar nas Sutla svojim tiekom dieli.
Ljubavi vedrinu još nam ne pomuti,
A kako da onda rastavi naš narod,
Što silnije ljubi i što jače ćuti? . . .

God. 1897.

Kraj božićnjega drveta.

Dršću svjetla i kerubi vaselenom badnje noći,
Jerbo ima kralj kraljeva tužnom svietu opet doći.
Čekaju ga sjajni dvori i kolibe raskidane,
Teška suza, sretan osmieh i božićnje svietle grane . . .

A ja mislim . . . kroz viekove vruća moja misô leti,
Gledam zviezdu repaticu, gdjeno sjajnim svjetlom svieti
I gdje noći u tišini do tri sveta kralja vodi,
Tamo k onom malom gradu, gdje se bog i čovjek rodi.

Drhtala su sjajna svjetla ponad one štale male
I zviezde su na vedrini u veselom sjaju sjale,
A On tek se osmjehivo na gavana i sirotu
Ljubeći ih kao onda, kad je stupô na Golgotu — —

Dršću svjetla i kerubi vaselenom badnje noći,
Božićnih zvonova zrakom božanska se glazba toči;
Ore pjesmom sjajni dvori i kolibe raskidane
I dolazak Isukrstov pozdravljaju svietle grane . . .

A ja stupam k rodu svomu: dušmani ga u noć stisli,
I leden je i potišten: nit osjeća niti misli,
Odjeća mu sjajna nekoć visi na njem razderana,
A u ruci osušena božićnjica dršće grana —

I htio sam da ju palim, da joj svjetla sjajem sinu,
Ali dušman davno sa nje svieće i sve dare skinu,
A narodu mome opet crn je tako božić bio
I u tami i u noći on je gorke suze lio . . .

Drhtala su sjajna svjetla i kerubi badnjom noći
Jer je imô kralj kraljeva tužnom svietu opet doći,
Onaj, štono i mom rodu u osmiehu i u krvi
Reče: Tko je ovdje zadnji — preda mnom će biti prvi . . .

God. 1897.

U spomenar.

I.

U maju žića puti nam se sreli
Kad tek procvate glogov cvietak bieli

I drage laste sa juga dolieću
I rosa pada po mladome cvieću;

A maj se žića, bio gorak kako,
Ne zaboravlja u životu lako!

U zanosu su još nam duše mlade
I vedre kule po oblacim grade

Još sva je grana žića nam zelena —
Pa čemu da se piše uspomena?

Kad dodje starost i posiedi glava
I klone srce i ruka drhtava

O sebi sama i ona će doći
I s tugom punit besnene nam noći,

Jer maj se žića, bio gorak kako,
Ne zaboravlja u životu lako . . .

II.

Života cviet ti još se rascvô nije,
U snu mladosti sva ti duša snije.

A srce čišće od lierova lista
I na njem rosa nevinosti blista . . .

Al' doć će vrieme: i ti bit ćeš ruža,
Što miris duši i čar oku pruža.

Dolietat k tebi čarni će leptiri
I vjetrić, štono mirnim zrakom piri

I pričat će ti nešto tihomice,
A tvoje će se rumenjeti lice . . .

Na tebi rosa strest će se, što blista,
Tek — duša, da se ne okalja čista! . . .

God. 1896.

Chanson d'automne.

Kô zelen bor sam u jesenskoj šumi
I gledam tužnu prirodu gdje vene,
Još čas: i sreću pramaljeća moga
Poljubiti će zime usne zdene . . .

Kraj mene plaho obletavala ptica
Života sretnog rodno gniezdo svoje,
Jesenja magla tihano sa radja
I skriva oku mile doli moje.

A list na onom posušenom stablu
Od povenule uzdrhtô je nade,
Ja pružam ruku k njemu, da gà primim
I da mi zadnji oproštaj još dade — —

Al vjetar duhnu . . . Zatreso je drvljem
I njega dah mu sa stabla je makô,
A ja se sjetim: ko suhi taj listak
I tebe bilo izgubit mi tako . . .

God. 1897.

Pjesnik i nada.

— Ko pjesma duši javljaš mi se opet,
Čeznućem puniš srce mi i grudi,
Ja ćutim, nešto da mi briše suzu,
U život opet da me tiho budi.
I kao angjel, što ga nebo šalje
Čovječjoj duši, da se ne izgubi,
U moje biedno ti si došla srce,
I ono opet vjeruje i ljubi . . . —

Kô pticu, kad joj slome nježna krila,
Ja nadjoh tebe jednom na tom svietu,
Tvoj vedri pogled zasliepljen je bio,
U prvom su te srušili poletu.
I dala sam ti pomoćnicu ruku
I nosila te k zvjezdama visoko,
Al' zar bi mene pokriviti mogô,
Što opet za tim suzilo ti oko?

— Što suza? Ona rodi se i prodje;
Za suzom sjajna pojavlja se dúga,
Pa ako često mutila mi oko,
Ti znala bit si moja plačidruga.
Ti znala si me dizati iz boli
Kô rosa tužno iz mrtvila cvieće
I u mrak moga samotnog života
Donosila si tračak vedre sreće. —

Ja san sam samo mašte čovjekove,
I kao zora tamo u visini
Ja tako ovaj pozlaćujem život,
Da tek se ljepšim i svjetlijim čini.

Pa klone l' komu u naponu srce
Il' panu sni i svenu čežnje mlade,
Ja podižem ga, i čuvstva mu opet
U vreloj mašti kule sreće grade! . . .

— I mene evo podigla si tako,
I što bih jadan ja bez tebe bio?
Što čitav život, kada bi se kroza nj
Beznadja težak mrak i očaj vio?
I leptir umre, kad se bura krene,
I ljubav nam je u patnjama niema,
Dok smrtnik bliedi pred pomišlju smrti —
Pa što bi duša, tu da tebe nema? —

Ja začetnica tvojem sam poletu
I mnogu suzu zbrisat sam ti znala,
Iz mojih visâ na tvoj biedni život
Potiho prva sreća je zasjala . . .
I sad sam opet taknula ti grudi,
Iz boli digla biće sam ti mlado,
Gdje očajô si već u gorkoj tuzi
I s neljubavi gotovo već stradô!

— Ja ćutim: daši javljaš mi se opet,
O tiho, kao zora ranom danu,
I spuštaš kaplju željenoga lieka
Na moje srce, životnu mi ranu —
I ja te ljubim . . . Jer na ovom svietu,
Gdje ima biede, boli i uzdaha
Ti jedina si, štono ne ostavljaš
Čovječju dušu do zadnjega daha . . .

God. 1897.

U šumi.

. . . Et moi, je suis semblable à la feuille flétrie:
Emportez-moi comme elle, orageux aquilons!
A. Lamartine

Gubi se mrak, a sa snenih brda
Dolazi vjetrić kô uzdah laki,
Što se iz grudi prirode kida
Za crnom noći.
Na nebu bielom oblačić svaki
Tone u dalji, ginući s vida . . .
Ležim u travi poziruć vrške
Briesta i bora, bukvine grane,
Kako no dršću s vjetrova daha;
Katkad i koji list s drva pane,
Veselo zračni nose ga vali,
Trepti u visu i mriet ne žali . . .
Visoke jele, pinosi, bori
Šume nada mnom. Meni se čini
Otajnog posred šuma im toga
Kô da se tiho, besviesno bude
Spomeni sjetni života moga — —
I sviće sunce . . . Rumenim svjetlom
Zalieva šumu i šumske pute,
Pozdravlja list ga, travka i cvijet:
Veseli svi ga znadu i slute.
Široka paprad mirno se budi
I moje slašću dižu se grudi;
Bježo sam mrak i zagušnu maglu,

Klicô sam: Svjetla dajte mi duši! —
Otev se tmini i teškoj tmuši
Tu sam ga našô, tu na slobodi
I sad sam sretan, srcu mi godi — —

Na panj kraj mene sjela je ševa
Veselo kličuć osvitu dana.
Malena ptico, otkud ti snaga
U meni nježna čuvstva da budiš?
Ti se ogledaš u vise one,
Stono se dižu nad ovom šumom:
Prostore čezneš ti vasione!
Tvoja je pjesma kao i moja:
Nemirna, vječna čežnja slobode.
Iz doma noćnog sad si izašla,
Ostaj čas sa mnom, pa ćeš mi pričat
O onom kraju, o onim visim,
U sebi zviezde, sunce što kriju,
Vjetre i mira idilu nose! . . .

»Znadem te: lahor tamo u zraku
Šaptô mi tvoje stihove nujne,
Ondje sam tvoju poletnu dušu
Sretala u cik zorice rujne.
Zviezde o tebi pričat mi znale — —
Ajd i sad sa mnom, pa ćemo poći
Tamo, kud svraćaš plamene oči,
Bez daha snažno tek ćemo lietat
Putovim širnim, svemirom silnim:
Vidjet ćeš, ljubit, pjevat i mrieti . . .«

Ti si se digla, malena ptico,
Veselo kličeš spram onog sunca,
Što kô iz gorskog ide vrhunca.

Život nam tren je vremena vječnog,
Oboje mi smo biedni, smrtnici,
Tek mene zemske veze još vežu.
Ti si se digla spram onog sunca,
Ne slušaš moje molbe i rieči.
Tko da te u tvom lietu zaprieči?
Oh, da sam s tobom, da mi je poći
Mrtvila iz tog i iz te noći,
Slobodu kušat da mogu kô ti,
Pjesmom bih sjajno krunio sunce,
Pjesmom bih svietle vjenčao zviezde
Onom, što same viekove trese,
Ropstvu što raskida veze . . .
Tako tek gledam za tobom biedan,
Kako se kriliš svježa i mala
Tamo, kud moje čeznuće lieta.
Život je tvoj i sloboda sveta:
Sačma iz puške il' luk iz striele
Može da tebe odanle skine,
Al' ćeš i onda ponosno umriet,
Plavetne svoje ljubeć visine.
A ja zar, noseć pjesmu kô i ti,
Mogô bih tebi nalik kad biti?
I što je pjesma stegnuta lieta? . . .
Gledam za tobom, malena ptico,
Kako mi tiho izmičeš s vida;
Život se javlja okolo mene,
Sunčeva zraka lice mi draga,
Paprad kraj mene gibat se uze,
Al' mojoj duši klonula snaga:
Sličim ti crvu, što tu, gle, puze . . .

God. 1897.

K vjeridbi gdjice. Lj. Š.

Kô ptica, s rodnog kad poleti krova
Vesela, mlada i s pjesmom u duši:
Gle, i ti tako odlećeš
Od rodnog doma svoga.

Savili su ti mirtov svježi vienac
Na crnu kosu vrh suznoga oka,
U ruke su ti biele dali
Bieloga, nevinog cvieća.

A svietlo sunce novoga života
Kô uskrsno te pozdravlja jutro —
Daj, u tom jutru budi zviezda
Sanenom oku, koje te čezne.

I podji, kô što laste polaze —
Od rodnog doma otkini se mlada
Kô list od stabla — ali ne da sveneš —
Ljubavi vjetri nek te nose dalje!

A na tom putu kô mirisni dašak,
Što proljetnijem dolinama puše,
Pratit ćete pirna zvona
I pjesma moje duše! . . .

God. 1898.

Post omnia.

Biblijina rieč je bila: i zemlja je u prah pala,
A na nju se vasiona sa zvjezdama stropoštala.
U kaosu bezmjernomu i planeta i svietova
Izdišući borilo se bezbroj sanka i stvorova.

U pepelu ležao je salomljenih ptić kreljuti,
Što je htio u visine da se digne i uputi,
A posljednji cviet je sveno opustjelog posred kraja
Bez okrepe svježe rose i sunčanog toplog sjaja.

List i drvo pepel biše, presušile sve se vode,
Nije bilo više čežnje kratke slave i slobode,
Istruhnuo priestol, nekoć najmoćniji kralj gdje sjedô,
Tek iz praha zadnji čovjek kô da još je nešto gledô . . .

Nad kaosom vaskolikim golgotski je brieg se dizô
I nije ga vječni zakon niti takô nit podgrizô,
A s njega je u svjetlini beskrajnica suza sjala,
Što je jošte prê viekova na tu tužnu zemlju pala.

I zadrhtô zadnji čovjek . . . Medju zemljom i oblakom
Koracaše Bog i čovjek posut neba žarkim trakom,
Pod stopom mu izmicao silni kaos u dubini,
A nad glavom bajni Eden svietlio se u visini . . .

I zastô je pokraj onog golgotskoga tužnog briega
Kazujući prstom na križ, što se dizô povrh njega,
I beskrajne suze svoje trag na njemu ne poveli,
Što smo ovdje za nj svi znali, al ga shvatit nismo htjeli . . .

God. 1898.

Mirna lirika.

Iz „Proljetnih jutara".

U samoći i ljubavi mi smo stali zamišljeni,
Dok oko nas tiho dršće bliedo jutro i mir sneni.
Otimlje se tmina svjetlu, mračne sjene zrakom lete,
A prozirni oblačići već se rujem sunca sviete . . .
Zagrljene nas ostavlja noć i njena crna tmuša,
Slatke čežnje i užitci i zaborav naših duša.
A ti tako krasna puštaš svoju glavu bliže k meni,
Gledaš ovo tiho jutro, bliedo nebo i mir sneni
I iz dalji drage ždrale, kako tiho zrakom plove,
Noseći nam s juga proljet i ljubavne slasti nove . . .

Kô zviezde . . .

Gle, noć je vani tiha, mirna
Kô naše što su mirne duše,
A kraj nas sjetni sniju bori
I topli noćni vjetar puše.

U noć je moja prošla duša
I svemirom se sjajnim vije,
O podji sa mnom . . . Dvije duše
Nek budu gore zviezde dvije . . .

Odozgor sretni ćemo sjati —
A nježna zora kad zasvieti,
Kô zviezde ćemo tiho bliednut,
Kô zviezde ljubeć se umrieti . . .

U svom životu . . .

U svom životu za tobom sam čeznô
I ljubio te salomljene duše,
Ja miran gledah, gdje se s moje boli
I vedri sni i nade moje ruše.

A nikad toga ni šapnô ti nisam —
Kô cviet sam venô pod pogledom tvojim,
I rastao sam s tobom se bez rieči
I hladan pošô dalje putem svojim . . .

A sad tek ćutim ljubav, s koje patim,
Osjećam suzu sa svog oka teći
I gledam tebe iz dalji kô zviezdu,
Što neću nikad, nikad je doseći — —

Biel sam cvietak dugo gledô . . .

Biel sam cvietak dugo gledô,
Što ga prva proljet rodi:
Širi čaške, pjeva pjesmu
I životu i slobodi!

Sunčani ga žar ogrieva,
Nasmijan je sav od sreće
Kô da tako svjež i nevin
Nikad bolan svenut neće . . .

I udahnuh miris njegov,
A oko mi suzu smâmi —
I ti takav cviet si bila,
Al te sudba odniela mi! . . .

Mi smo prošli . . .

(Armand Silvestre).

Mi smo prošli jedno mimo drugo
Nesvijesno — da se vidli nismo,
A ljubavnu borbu svoje duše
Kô da biedni nit ne osjetismo.
Mi smo prošli, da se vidli nismo.

Ja sam ipak čeznuo za tobom,
A znam: i ti ljubila si mene,
Sudbinom su naše mlade staze
Bile tako, dušo, rastavljene.
A ti ipak ljubila si mene . . .

Mi smo prošli jedno mimo drugo
Posl'je kratkog ljubavnoga doba,
Sreći nam se zatvorilo nebo —
Tako ćemo trpjeti do groba,
Tek — prekratko ljubljasmo se doba . . .

Knjiga života.

(Lamartine.)

Životna je knjiga čudna: sva do kraja ispisana,
Same u njoj okreću se za stranicom opet strana.

Jednoć tek se čita ono, što za sretnih biva dana,
Dok stranica teške tuge prečesto je oplakana.

I kad bi se htjelo vrnut k stranicama, gdje se ljubi,
Otvora se nova strana i ovaj se život — gubi . . .

Luč je život . .

Luč je život: kratko vrieme svieti,
Prodju sanci i čeznuća duše,
A grobne nas obaviju tmuše —
Jednoć nam je svima tu umrieti . . .

Vječnosti se ne može oprieti:
I stoljetne ruine se ruše,
Proć će krasni sanci naše duše,
K boljem svietu duh će da odleti — —

A što ovdje ostat će za nama?
Samo patnje, nevolje i boli,
Mnoštvo suzâ, beznadnih pjesama,
Što ih ljudstvo u očaju proli.

Mirno mriet će — tko je snašô jade
I ljubio — pa bilo bez nade . . .

Smrt i Ljubav

— Dodjoh k tebi s hladnih, dalekih krajeva,
Gdje ne ima života i sanjarskih snovâ,
Gdje ne cvate cvijet nit' ptica popieva;
Iz predjela tame i crnih grobova
Dodjoh — tvoje suzne dozvaše me oči,
Želim ti ih otrt, želim ti pomoći . . . —

Pusti me! . . . Ja sam kô ruža,
Što na pô od mraza svene,
A onda opet ju sunce
Na stazu života skrene.
Trpim li danas boli,
Sutra ću sretna biti,
Pusti me, još sam mlada,
Pa smijem suze liti!

— Mene Vječnost šalje od iskoni svietom,
Ja joj vjerno palim žrtve svakog dana,
I tebi je izvor u bivstvu joj svetom,
Pa kô sestru ginut da te puštam s rânâ?
Bol je tvoja stresla ledna prsa moja —
Podji sa mnom u sviet mira i pokoja! —

Prvi put evo se s tobom
Sastadoh u svjetskoj doli
I tvoje ledeno oko
Za mene suzu sad proli;

Ne znaš li, kako mnoge
Srušila sne si moje?
S tobom da bolna idem? —
Hladne su grudi tvoje! . . .

— Što ćeš na tom svietu nevina i mila,
Gdje i pokraj liera korov cvasti znade,
Tu si nekoć sretna i blažena bila,
A zar ćeš sad gledat venut svoje nade?
Vedro će ti čelo ovdje trnjem viti —
Podji samo sa mnom: ljepše će ti biti . . . —

Vječnosti ja sam kćerka,
Jeka sam svemožne volje,
Na tom sam tužnom svietu
Da bude čovjeku bolje!
Čemu bi bio život
Da nije ovdje mene,
Kako da ljudska duša
Bez mene k Bogu krene? . . .

— Vidim: ti si andjel, što dodje s visinâ,
Zora, koja vječno ponad ljudstva rudi,
Presjajna si zviezda, što pade s vedrinâ
U čovjeku vjeru i nadu da budi.
Al' što ćeš, kad ovdje sreća ti ne cvate
I kad srca ljudska povenuše za te? —

Pusti me — jednoć i meni
Istok će tu da zarudi,
A znaj: i uvela ruža
Može da okiti grudi!
Ja ću ta svela srca
Na prsi svoje sviti,
Pa ću, dok ne ožive,
Sne, pune nade sniti — —

— A znaš li, da katkad i sanci se ruše,
Što je danas svježe, da sjutra povene,
Mogle bi se raspast čežnje tvoje duše,
Za to k momu kraju, ajde, sliedi mene!
Svel ću vienac tamo na glavu ti sviti,
A onda ćeš sanak besmrtnosti sniti . . . —

Da s tobom sa svieta podjem
Radovô sav bi se pakô,
Andjel nevinosti drage
Ljuto bi, ljuto zaplakô . . .
Pusti me . . . S mene ljudstvu
Svjetlo života svieti,
Vječnosti ja sam kćerka,
A Vječnost ne može mrieti! . . .

God. 1896.

Ja lietam po tom svietu . . .

Ja lietam po tom svietu i sunčanom na traku
Lepršam kao leptir, ogrievam dušu svoju,
Ja nosim toplo srce, u njemu pjesmu jaku,
Pripoviedam ju ljudstvu, da čuje povjest moju . . .

Pa vidim katkad posmieh, a katkad suzu vruću
I mnogi sneni pogled i čar u njemu mio —
Ja ljubio bih, pjevô i šaptô u čeznuću,
U boli bih pregarô, tek umriet ne bih htio!

Al viekovima gledam, gdje crna avet leti,
U pepel ruši sne sa sunčanoga traka,
Razaranja kô zviezda nad svietom crna svieti,
A suza joj je i bol i šapat i rieč svaka.

Pa vapim tužan milost kô biedna duša sreću
U beskrajnih nebesa i stoljetnih vremena,
Za nečim silnim čeznem, što nikad znati ne ću,
A nada mnom se smije tek hladna vaselena . . .

I dalje lietam svietom i sunčanom na traku
Lepršam kao leptir, ogrievam dušu svoju,
Ja nosim toplo srce, u njemu pjesmu jaku,
Pripoviedam ju ljudstvu, da čuje povjest moju . . .

Pa dune l' jednoć tamo sa prekogrobne strane
Dah sverazornog vjetra i sruši mladost moju,
Ja kliknut ću kô ptica, kad zahvati ju tane,
I bol i bies i ljubav: posljednju pjesmu svoju . . .

God. 1898.

S n i.

(Terza rima.)

Vi ostrva ste tiha, na pučini
Života moga, štono stoje mirno,
Kô zviezde tamo na onoj vedrini.

Oluje dah još u vas nije dirno
I čisti ste kô kaplja prve suze
I mladi miris, što je s ruže pirno . . .

Sviet mnogu slast mi ovdje već oduze
Al vas mi jošte pomutio nije,
Ni iluzije vaše mi ne uze —

U doba, kad se duši sreća smije
I kad se zidju kule krasnih snova,
Ja snivah vas, kô nebo što se snije.

Kô diete gledah k zviezdam i maštovah
Života sreću i mir svojih dneva;
Ja mišljah raj da nosi zemlja ova.

I kô što mala u prozorje ševa,
Kad zanosna se krili spram visota
I svoju pjesmu miljenicu pjeva:

I ja sam pjevô, zemaljska slabota,
I čiste duše po svietu sam lietô
Svedj tražeć sreću svojega života — —

O sanci moji, kako mine sve to!
I draga sreća brzo se izgubi:
Cviet svene katkad prije no je cvjetô.

A ipak vas mi srce jošte ljubi:
Kô oblaci ste prozirni i bieli,
Što sunčana ih rumen zlatom rubi . . .

Životu momu što ste sve donieli?
Oko njeg ste se kô fantomi vili
I svietlili mu suncem put taj cieli.

Kô magla sad ste preda mnom se svili,
U vama gledam istok svojih dana,
Djetinjstva svoga prozirem trag mili.

I doba vidim, doba proplakana
I ljubav vrelu ružičastog nâda,
Pa onda pečal mira pokopana —

O sanci moji! Pusti vi ste sada,
A oblak zbilje životne vas muti
I vapi k vama vrelo mojih jada.

Al jednoć ćete i vi iščeznuti
U oceanu tmurne zaboravi,
Gdje smrtnika se sviju stiču puti.

I plamen tople zgasnut će ljubavi,
Što daje ovdje čovjeku da diše,
A nas će pokrit velo zaboravi,
Pa neće mene ni vas biti više . . .

God. 1897.

Lanci.

Silviju Str. Kranjčeviću.

I slušam vam zveket i gledam vam rdju,
I osjećam ranu, kako krvari,
A nada mnom dršće slobodno nebo
I slobodan orô zrakom krstari.

I ja sam òrô i silan sam dušom,
Što se je često pod nebo svila,
Titan sam bio — slabić sam pao
Skršenih svojih ponosnih krila . . .

Prirode tajno, kô ljudska si duša,
Od iskoni traješ i bit ćeš do kraja,
Često te kušô prozrieti smrtnik,
Al zaslieplјen padô od tvojega sjaja.

Pa bi se vraćô na zemlju, k lancim',
I stiskô ih k sebi kô evo i ja,
Gledô bi nad sobom slobodno nebo,
Čezno za zviezdom, što na njemu sija — —

O lanci i rdjo i zvekete nujni,
Turobna pjesmo patničke duše,
Kroz karike vaše osjećam biedan
Kao da vjetar ništavila puše —

I kô da hladi uznojeno čelo
I suši suzu s obraza roba —
O lanci i rdjo i zvekete nujni,
Turobna pjesmo od zipke do groba! . . .

Gle, padam k vama i ljubim vam rdju,
Tragove tužne ljudskih tegoba,
I slušam vam zveket i cjelujem led vaš
I pjevam vam sumornu pjesmu roba — —

Al jednom ću dić se . . . Silenom snagom,
Kô da je u mene demon dahnô,
Ja ću vas skinut i tresnut o zemlju,
Pa s vama i ja taj čas izdahnô! . . .

God 1898.

Januar.

. . . Mais qui rendra la vie et la flamme
et la voix
Au coeur, qui s'est brisé pour la dernière
fois? —

Leconte de Lisle.

I.

S bregova je naših rodnih utihnuo vjetar ledni,
A zelena naša polja snieg pokrio nedogledni.
Daj mi ruku, poći ćemo ispod drvlja osušena,
Spominjat se maja toplog i proljetnih čar-vremena!
Gle: pod ovim bielim sniegom mnogi krasni cviet je sveno,
Što sam ti ga u pjesmama svojim često put spomeno,
A u grmu opustjelom, što sad tamo tužno stoji,
Pjevala je nekoć ptica sreću mladih dana svojih . . .
Daj mi ruku, poći ćemo ispod drvlja osušena,
Na kojem je još ostao iz jesenskih list vremena,
Štono se na povenuloj grani tako tužno njiše,
Kô da sanja o proljeću, kojeg davno nema više . . .

II.

Poći ćemo k onoj rieci, koja mirnim tokom teče.
Vodena se nad njom ptica tužno krili i oblieće,
A u rieci visoka je trava davno već svenuta
I iz vode ukočeno strši u vis zamrznuta . . .
Života ni ovdje nema, turobno je nebo bielo,
Olovnatim svojim sjajem mirno se je nad nas svelo,
A tišina bez gibanja, bez pjesama i bez sunca,
Tek se tužno snijeg bieli tamo s onoga vrhunca — —

Poći ćemo, dušo, tamo i u mirne gledat vale,
Što se teškim tokom gube širom rieke uzdrhtale,
Pričat ću ti, kako tako i sni, što nam život zlate
Odilaze kô ti vali, da se više ne povrate . . .

III.

Oko nas je zimska večer puna teške magle pala,
A na nebu turobnome nema zviezde, da bi sjala — —
Ja ti ljubim ovu maglu, što se tako siva stere
Vaselenom nedohitnom bez iskona i bez mjere . . .
I zamišljen puštam glavu, da na tvoje grudi pada,
Spominjem se svojih sanka, razrušenih svojih nada.
Oh i moja prošlost tužna tek je maglen veo bio,
Što me svojom kratkom srećom samo jednoć zagrlio,
A onda je duhnô vjetar i pokidô mlado cvieće
I stresô je pelud cvjetni sa drveta moje sreće,
A na moj je život pao veo sjete nedosežni
I grli ga kô ta magla, što zagrlja kraj taj snježni . . .

IV.

I ja znadjah u životu sreću, dušo, kad se ljubi,
Ali sam i suzu znao s boli, kad se ona gubi — —
Mi smo ti se sada našli kao dvije zviezde sjetne,
Štono dugo nije mogla jedna drugu da susretne,
Već lietahu vaselenom bez svrhe i izgubljene
Tražeći se besvijesno kao dvije uspomene . . .
Sad ti tako mila skidaš tužan veo s čela moga,
A ja tonem u pogledu tvoga oka sanjarskoga.
I pričaš mi, kako i nam proljeće će jednoć doći,
Kad okopni ovaj snijeg, da će zimske magle proći,
Toplo sunce da će sinut na bregove naše rodne,
Da će zgrijat list i cvijet, a i naše duše srodne . . .

God. 1898.

Z m i j a.

S Edena s prvim ljudma si sašla,
U kaosu skrila se praha,
Grizla si život čovjeku prvom
Do zadnjega njegova daha . . .

A on je čezno spoznaje drvo
I Istinu doseći htio,
Tražio iskon besmrtnoj duši —
To prvi mu grijeh je bio!

Od pobjede zatim na njegovu grobu
Pakosna sva si se svila . . .
I to je na ovom ništetnom svietu
Prva tragedija bila — —

Danas se svijaš kô hetera kaka
I ljubiš uz moje tielo,
Nukaš me skinut sa sajskoga kipa
Mračno i stoljetno velo . . .

O zašto u čovjeka silna je misô
I čemu silno tek snije,
Kad se s čeznućem gubi u magli,
Što mu se putevim vije?

I ja u nesviesnim tonem sav snima
I dušu mi nemir mori,
Dok se na bolničkim daskama bližnji
Satrven sa smrću bori — —

S Edena s prvim ljudma si sašla,
U kaosu skrila se praha,
Grizla si život čovjeku prvom
Do zadnjega njegova daha . . .

I ja te ćutim; došla si k meni,
Na usnam smieh ti se toči,
Za tobom zadnja tvoja je žrtva,
Staklene, mirne joj oči —

Sikćeš na mene; sudbinu svoju
Gledam u tvojemu oku,
Nosiš mi pečal i nemir životu,
Pečal i ranu duboku . . .

Pa ćeš me sisat kao crv drvo,
Odniet mi i mir i slavu,
A ja ću trpjet, dok dodješ do srca —
Onda ću smrskat ti glavu! . . .

God. 1898.

Undina.

Tekle su vode daleko od grada
Kraj vrba u šikarju gustom,
Prolaznost vječnu šaptahu vali
Po tomu kraju pustom — —

Tekle su vode . . . Noć kad bi pala,
On dolažaše k njima,
U umornom toku mutnih valova
Kô u njemu nujnosti ima . . .

On ih ljubljaše — — Liep kao Eros
Sjedeć kraj vrba bielih,
Čekô bi noć, da pokrije vode
I valove i kraj cieli.

Pa kad bi došla otajna tama,
Drhtnule vode su snene
I kô da su vjetrom ganute vrbe
Tresle se umirene.

A tamo u bliedim valovim vodâ
Tiho se burkala pjena:
Nježno se dizala u prikazi žene
Laka i svijetla sjena.

Bila je zračne, prozirne puti,
Na glavi joj od cvieća kruna,
Sjajna kô zviezda tako bi stala
Ljubavi, osmieha puna . . .

A on bi joj klicô: — Čeznuće duše,
Života turobnog varko,
Dodji mi bliže, za tobom ginem —
On ju je ljubio žarko.

Prozirna dalje ona bi stala
Osmieha, ljubavi puna,
Na glavi joj svietloj sjala kô zviezda
Vodenog cvieća kruna.

A on bi klicô, dok bi se makla,
Kô val da se bliedi makô,
Išla je tiho: nit pjena vode,
Nit vjetric da bi ju takô . . .

O, tako ljudskoj dolazi duši,
Kô u priči mnoga sreća,
S daleka svietla, al kad ju dirneš
Kô prašak povelog cvieća —

I ona je išla, a on bi ju čekô
Kô zoru ptica u gaju —
Pala bi noć i čuvala bi ih
U miru, u zagrljaju . . .

Tek šapno bi on joj: — Što ledne ti usne,
Kad ljubimo tako se žarko? —
I stiskô ju k sebi: — Čeznuće duše,
Života turobnog varko!

— Što ledne ti usne? — pitô bi dalje,
O vizijo moja plava,
Zar sve je ledeno u tvojem kraju
U kraju zaborava?

Ona bi šutjela. Prozirne puti
U vodu je slazila nagla,
Sa krunom od vodenog, mirisnog cvieća
Iščezla pred njim kô magla — —

A noć je dalje drhtala nježna —
On sjedeć kraj vrba bielih,
Gledô bi tamu, turobnu tamu,
Gdje pokriva predjel cieli . . .

Smireni vali ležali lieno
I kao da su ga zvali,
Tako su nježno, tako su slatko,
Šumeći šaputali.

Pričahu o njoj i njezinoj kruni,
O cjelovim njezinih usta,
Šumljahu pjesmom iz onoga kraja,
Gdjeno je zaborav pusta . . .

Slatka je bila njihova pjesma
Kô šapat mrtvijeh duša,
Činilo mu se, iz zagrobnog kraja
Kao da glasove sluša —

I nagno se k valim, da ih poljubi,
Da im dâ dušu žarku:
Htio je naći viziju svoju,
Života turobnog varku — —

* * *

Tekle su vode . . . Noć kad bi pala
Kô da se burkala pjena,
Tamo u valim u prikazi žene
Svietla se dizala sjena.

Bila je zračne, prozirne puti,
Na glavi joj od cvieća kruna
Tiho bi išla k zelenom žalu
Ljubavi, osmieha puna —

A on je ležô . . . Liep kao Eros,
A nada nj se noćca svila,
Bilo je kao da mu je samrt
Tek dražesna sanka bila . . .

Ležô je tako lednih usana,
A vjetri ga milovali —
Davno još nije, što su ga na žal
Iznesli obiesni vali.

I ona je došla . . . Mila kô Psycha
Pala mu je na grudi,
Ljubila ga je, kao da hoće
Da u njem život probudi . . .

Al on je ležô hladan i miran —
A tamo u šikarju gustom,
Prolaznost vječnu šaptahu vali
Po tomu kraju pustom — —

God. 1898.

Kraj nje.

Izbom se vlačio mračak siv od dima i praha,
Vino se kô krv ljeskalo mlado,
Pjana je pjevala rulja pjesme svega iz daha — —
Jedan je pjevô, drugi je padô!

Gledo sam smućene oči, pjanu zaborav sebe —
Kletvu na život slušajuć cio
Sjedjah u oblacím dima, sjedjah uz vino i — tebe,
U te sam gledo i — pio.

Gledah u tvojem oku, gustu, maglenu tmušu,
Hladnu bez strasti i suze;
Bijasmo slični: tebi je svijet ispio dušu,
A meni srce uze!

Izbom se vlačio mračak: tonusmo davne u dane —
U groblje prošlosti stare;
Dizasmo čaše — sve nek gustu u zaborav pane,
Rane nek dokrvare . . .

Onda se zanieh — tamo ù polje rodišta moga,
Nebo gdje jablane ljubi,
Poljem gdje protiče rieka, pa se iz zatišja toga
Tiho u prodolje gubi.

Tamo sam snivao nekoč mladjane sanke svoje —
Čiste kô suza na òku,
Gledo svoj budući život, purpurne njegove boje,
Čistu mu stazu široku . . .

Sada se vlačio mračak . . . siv od dima i praha,
Vino se kô krv ljeskalo mlado,
Pjana je pjevala rulja pjesme svega iz daha,
Jedan je pjevô, drugi je padô.

Mi tek sjedjasmo dvoje . . . tonusmo davne u dane,
U groblje prošlosti stare;
Dizasmo čaše, sve nek gustu u zaborav pane,
Rane nek dokrvare . . .

I dim mi gušio grlo . . . omrko prostor mi cio,
Ja sam te od sebe rinô — —
Izletio van sam i ne znam; jeli zrak noćni bio
Ili me smâmilo vino . . .

God. 1898.

Novembar.

I.

Gledaj: pada list sa drva i siva se trese grana —
To sjeverni vjetar kida zadnje čare ljetnih dana.
A nad gorom kreću laste tamo, gdjeno sunce sija,
Potiho nas ostavljaju — naša zadnja iluzija . . .
Iza njih nam ostaje još samo ovo nebo bielo,
Kô od suza osušenih sjetno je i neveselo;
A sjeverni vjetar puše hladan kao grobna sjena
I ne pita, što je sveto i što ima uspomena.
O primakni svoju glavu bliže k meni, dobra dušo,
Ja ne imah još jeseni, još joj nisam daha slušô —
Tihi, bliedi prisluškujmo — nešto oko nas ozvanja:
Drvo puca, a list pada — čuj: muzika umiranja! . . .

II.

Znaš na briegu, kad smo jednoć stali povrh doma tvoga,
Smijalo se mlado jutro na nas s neba azurnoga,
Po cvjetovim pale suze jutarnjice rose rane,
A ptice su skakutale vrh livade uzorane . . .
Smijalo se mlado jutro po rodnomu našem kraju
Kô da mladost i proljeće tako svježi vječno traju —
Znaš na briegu, kad smo stali proljetnijeh onih dana,
Ja ti davah prvi cvijet i svoj osmieh sa usana.
Govorah ti: Čuvaj cvijet, on je lijep, kad i svene
I tad još mirišu duši s njega svete uspomene — —
Vjerovala nisi . . . Sad, gle: Svenô cvijet mladih dana,
A i meni otišao vedri osmieh sa usana . . .

III.

Gazimo po suhom lišću — izpod nogu nam se žuti —
Sad ne misli čovjek ništa, samo srce, srce ćuti . . .
Gle, dolaze hladne magle, sjedaju na suho drvlje,
A sa drvlja odlietaju biedni vrebci, tko će prvlje —
Traže krova i kućišta — a mi dalje koracamo,
Mučke, tiho: i bez rieči razumjeti mi se znamo.
Pa i zašto govoriti? Tà govori lišće svelo,
A jedna je ciela priča ovo nebo neveselo . . .
Gazimo po suhom lišću; kad je žuto, neka svene —
Mi ćemo u duši čuvat svoje svete uspomene.
Koracajmo tiho dalje: nujna jesen kraj nas šuti,
Tu ne misli čovjek ništa, samo srce, srce ćuti . . .

IV.

Sipi kiša mutnim krajem tiho kô da joj se ne će,
Sjetno pada na grobove povenule ljudske sreće — —
Dodji, dušo, gledat ćemo: jesen ima tajnih čara,
Ona sama sobom priču umiranja razgovara . . .
U beskrajnoj svojoj tuzi velika je ona ciela:
Poviest biedne ljudske duše pjesma joj je nevesela.
Dodji bliže, slušat ćemo — — gle, ti imaš mutne oči,
Sa mladoga tvoga lica bljedilo se sjetno toći,
A kroz oči gleda duša, tvoja duša, koja ljubi,
Tužno gleda kô da sreću svojega života gubi,
Dok oko nas duva vjetar hladan kao grobna sjena
I ne pita, što je sveto i što ima uspomena — —

God. 1898.

Mi smo dvoje . . .

Mi smo dvoje dizali se kô talasi silnih voda,
Kô dva lista, kad ih žarki vjetar nosi . . .
Ja te nošah kao leptir, .
Štono nosi pelud s cvieta — —
I taknusmo mlade bore,
Pod kojima nekoć sretan
Šaptô sam ti ljubav svoju . . .
Kao tužna uspomena ginuo je sviet pod nama,
A kô sunce svietlio je pogled plamnog oka tvoga.
Žarki, strasni u dušama
Mi smo dvoje dizali se . . .

Nad vrsima silnih gora
Letjeli smo kô orlovi, kad rodjeno gniezdo traže . . .
Osjećô sam, uz mene si: strast usana vrućih tvojih,
Plamen tvoga toplog srca, čežnju silne duše tvoje:
I u vatri i u strasti dizali smo se oboje
Kô cvjetovi, što umiru, a htjeli bi još da cvatu . . .
I tražismo — —
Kô dvije usne, bliede s žedje,
Naše duše žedjale su zaboravi i umira . . . —
— Dalje, dalje! — klicao sam, a kô pjesma divljeg vjetra
Zvonio je po eteru klik života moga —
I nošah te, kao vampir
Štono nosi žrtvu svoju,
A eterom duvali su silni vjetri vaselene,

Raznašahu tvoju kosu mirisnu kô modro cvieće.
— Dalje, dalje! — klicao sam.
I kroz maglu i oblake
Proletjesmo kô Titani.
Oko sebe pipah rukom i otvorih oči svoje,
A s beskrajnog kao mora svitalo je svjetlo bliedo
Beskonaćnog nekog mira i vječite zaboravi . . .
I stisnuh te k sebi jače,
Usnama sam tvojim zadnju strast života svoga dao —

I klonusmo . . . Kô dvije suze, što se diele,
Kad iz mutnog oka panu,
I mi smo se rastajali.
Izgibajuć jedno drugom bez sjetila i bez misli
Rasplinusmo kô prameni
Mliečne magle u beskrajnost — —

God. 1898.

Čista srieda.

Zadnja se pokladna maska ulicom vuče,
Na njoj je odrta halja samo,
Po cesti svjetina, strta umorom, ruče:
Pepela, pepela amo!

Život je kratak kô i vi pokladni čari —
Pit ću dok moja se pjeni čaša!
Za mnom je turobna prošlost, grobovi stari —
Zaborav sudba je naša . . .

Zbogom vi dvorane plesne, krasne i sjajne,
Zbogom i čarobne ženske oči,
Rad vas sam osvite mnoge dočekô bajne,
Prezreo mnogi mir noći!

Kraj mene svietal je svijet plivô u slasti,
Kô cviet je mirisni čitav disô,
A ja sam klicao mamen: Živjet il' pasti! —
Užitak ote mi misô . . .

Slasnim me cjelovom sreća ljubila pusta,
Nada mnom topli se dašci vili,
Srčući prelest iz punih smijah se usta
Dok drugi su suze lili — —

Zadnja se pokladna maska ulicom vuče,
Na njoj je odrta halja samo,
Po cesti svjetina, strta umorom, ruče:
Pepela, pepela amo!

I ja sam klono . . . Već grud mi ne smaže daha,
Prodjoše užitka noći snene,
Sjetih se turoban zadnjeg, ništetnog praha,
Što jednoć čeka i mene . . .

Život je kratak kô i vi pokladni čari —
Pit ću dok moja se pjeni čaša!
Za mnom je turobna prošlost, grobovi stari —
Zaborav sudba je naša . . .

Iz dalji gledam: svijet ne luduje više,
Sfera je pokladna mirna tamo —
I moja duša sad, strta umorom, diše:
Pepela, pepela amo!

Od praha pokladnog tek još zavjesa blieda
Razdrta tužno se zrakom vije,
Iza nje čuvida zadnja na mene gleda,
Pa mi se pakosno smije . . .

God. 1898.

Neshvaćeni.

Čuo sam vašu viku! Sliepi i gluhi ste bili,
»Zraka!« vam klicala duša, a: »Svjetla« smućene zjene,
Ja letnuh k vama kô vjetar, golijeh prsa i ruku —
Žao mi bilo, da duša svene — —

Oci su tu i djeca plakali kano roblje,
Sieda se brada tresla, a na nju kapale suze,
U tmini drhtao čovjek, kô list u ledenoj zimi —
A čovjek u mraku da puze?

I ja sam letio k vama . . . Pjesma me nosila moja
Žarka i prkosna kao i život, što je moj cio;
Žudio uvele vaše ropske i bliede usne,
Ja sam ih ljubiti htio . . .

Nosih vam silnu snagu tamo iz mojega kraja
Gdjeno je slobodno polje, jablani viti i smjeli,
Gdjeno sam orlima Titan kidao divska krila —
Vi me razumjet — niste htjeli!

Davah vam žarkoga sunca, žarkoga kô što je tropsko,
Da vam s očiju mrenu tešku i žilavu spali;
Htio sam skršiti lance, koji vam stiskali grudi —
Vi ste me tjerali, niste mi dali . . .

Htio sam biedne vas povest tamo k mojemu polju,
Gdje se ne gmiže ropski po crnom prahu za hljebom,
Sa mnom da slobodni i vi pjevate slobodnu pjesmu
Pod silnim, svemirskim nebom —

Vi ste drhtali biedni, tresuć se kao pruće,
Ljubljaste ropski lanac, koji vam prsi svio,
Siktaste na mene bliedim, povehlim svojim usnam,
A ja ih ljubiti htio . . .

Dosta! — Ja odoh od vas... U tmini i puzanju niskom
Neka vam slaba duša kô cvijet zapušten svene,
A ja ću i dalje pjevat pjesmu svoje slobode . . .
Vi pak — zabòravte mene!

God. 1898.

Moje rodište.

Gle odoh davno! Nejačak, slab,
U krila se uzdah svoja
I rano sam s bogom rekao vam,
O rodna polja moja!
A po vama dalje pastir mlad
Svirô je frulu u molu,
Kô da ni nisam srca svog
Pustio kod vas polu! . . .

U mal sam, znadem, gledo val,
Preda mnom dizat se stao . . .
Bio bih plako suzu tad,
Da sam ju imo i znao.
Al ja sam čezno široki sviet,
Gdje pjesme života ore —
Pošo sam, duh mi klicao sav:
Nosi me, nosi more!

Lagano velik maknu se brod
Kao kad plug zaore
I tiho me vodâ nosio tok —
O moje milo more!
Nježnu mi pjesmu pjevô val
I ljuljko me tamo i simo —
Bio bih plako suzu tad,
Da sam ju znao i imô!

Gle, odoh davno! Vesel i mlad
I dobra srca i duše,
Preda mnom pukô je široki sviet
A u njemu sni se ruše — —

I svačiji ja sam ljubio grob,
Sa svakim suzu lievô,
A kad sam ostô zapušten, sam,
Samotnu pjesmu sam pjevô . . .

Al pjesma minu . . . Života dah
Bacô me tamo i simo
I ja sam suzu plakao tad,
Jer sam ju znao i imô!
I ostah sam i borih se mlad
Patničke, mlade duše
I gledah, gdje širok smije se sviet
Kako mi sni se ruše . . .

I sjetih se tad na majčin vlas,
Sied joj po glavi tekô,
Sjetih se rodnih poljana još
Kad sam im s bogom reko.
Pa opet sam onaj tražio mir,
Što mi ga rodište krilo,
Čeznô sam goru, vale i kam —
Za mene nije ih bilo . .

Zastadoh . . . Pusta srca sam mlad
Lutao tamo i simo
Suzu sam gorku plakao tad
Jer sam je znao i imô!
I htjedoh se vratit k rodištu svom
Gdje u grob sam mir svoj stakô,
Da prokunem onaj nedužni val,
Što me je od njega makô! . . .

God. 1898.

Svojoj pjesmi.

U prvu mladost kô miris iz cvieta
Iz duše si mi izvila se mlade
I dizala me u azurne vise,
Gdje sni i nade svoje kule grade!

Kô svjetlo zviezde, što utjehe daje,
Božanski mir si spuštala u mene,
U ružične me zanašala sanke,
Donašala mi nježne uspomene.

I borila se skupa samnom ovdje,
Gdje strast i pupolj katkada posuši,
A kad sam sustô — suzu si mi trla
I sladki melem bila mojoj duši.

Na grobovima, gdjeno sve izgubih
I gdje mi i sad još se srce trese,
Ti skupa sa mnom plakati si znala
Uz žalbu šturka i uz šum ciprese.

Na pretežke si zaplakala boli
Kad vidjela si tugu i gorčine,
Što sezale mi za narodom dragim
I trle grudi moje otačbine.

Pa kad mi duša njenu duša našla
I istok sreće mom životu sinô,
Ti kliktala si sa mnom od veselja
I k nebu s tobom duh mi se uzvinô!

O vjerna si mi bila sve do sada
I ja te ljubim, pjesmo moja sveta,
Što izvila si iz duše se moje
Kô miris, što se izvija iz cvieta!

I ne ću nikad pustit, da mi sveneš,
Dok goder budem i malo se nadô,
A kada umrem: ti ćeš biti svjedok,
Da sam ovdje ljubio i stradô!...

God. 1896.

Bez naslova.

Hâte-toi: tout vieillit, tout passe:
L'Été va chasser le Printemps
Pour fuir devant l'Hiver de glace,
Et tu pleureras tes vingt ans . . .

Léon Magnier.

I.

Gledaj sunce: svietli na nas i na naše mlade dane,
A veselom svojom pjesmom pozdravlja nas ptica s grane.
Ona mene, dušo, pozna minuloga još od maja,
Sanjalačke dok sam duše posred šumskog lutô gaja
I prirode čare gledo i drveća krošnje bujne,
Svedj tražeći svoju sreću i stihove pojuć nujne —
Gledaj sunce — za njim sam ti čeznô cielu mladost svoju
Ištuć srce, što bi moglo razumjeti dušu moju,
Njenu patnju, strasnu ljubav i turobne boli njene,
Što ih trpjeh u svijetu radi sreće nenadjene — —
Ajde sa mnom, u tebi je cilj života moga cio,
Proljetni nam dan se smieši, svietao je sav i mio!

II.

Ići ćemo šumskim putem osamljeni, zagrljeni,
U ljubavi svojoj čistoj cielom dušom izgubljeni.
Ja ti volim paprad mirnu i turobnu brezu bielu,
Kada svojim sivim lišćem šapće pjesmu neveselu.
I život je takva pjesma, — ja sam ti ju pripoviedô,
Znaš li, one tihe noći, uz mjesečno svjetlo bliedo?
Ići ćemo — iza nas će ostat zvuci rastrgani,
Šaka praha i pepela: moji tužni mladi dani.
Kroz čistinu mirne šume tamo s onog gle vrhunca
Sretat će nas mila proljet, topli traci ranog sunca,
A kraj nas će sjetnu pjesmu šaptat ona breza biela —
I život je taka pjesma, prolazna i nevesela . . .

III.

Strgô sam ti prvu granu tamo s onog bielog gloga,
Dao sam ti prvu pjesmu svog maštanja proljetnoga.
Što ćeš više? — Poći ćemo iz sparine ovog grada,
Priroda je sva zelena kô ljubavna naša nada.
Sjesti ćemo u dolini, gdjeno pastir stado pase,
A proljetni vjetar njiše poljem travu kô talase,
Gledat ćemo u mir šume, na vedrinu plavog neba —
Ajde dušo, prirodnoga života nam svježeg treba!
U gradu su ljudi čudni i golubi s našeg krova
Polietaju sada iz njeg, jer ih zove proljet nova —
Ajde, tamo ćemo poći, gdjeno pastir stado pase,
A proljetni vjetar njiše poljem travu kô talase . . .

IV.

Gledaj onaj cviet bieli: cvate kô da svenut ne će —
I čovjek ti tako sniva sne prolazne svoje sreće . . ,
Sjećaš li se, dok sam zimus ovim stazam stupô s tobom
I zamišljen zastajkivô nad ledenim mnogim grobom?
Ležao je težak snijeg, spavale su ove doli,
A danas ih svjetlo sunca svojim žarkim sjajem poli,
Šutile su male ptice i kružile tužno zrakom
Čeznule su za vedrinom i sunčanim toplim trakom . . .
U ljubavi sjetnoj mi smo boravili svoje dane,
Čekajući jednoć i nam topla proljet da osvane —
Sjećaš li se? — A sad cvijet cvate kô da svenut ne će —
I čovjek ti tako sniva prolazne sne svoje sreće . . .

God. 1898.

Djedovske gusle.

Našo sâm vas prašne s pretrgnutim lukom,
O djedovske gusle o prošlosti naša,
Davno li je vaša umrla već pjesma,
Nema više sliepca, da se za vas maša!
I kraj moje kuće ona lipa biela
Mirisna i cvjetna — i ona povela . . .

Opustjelo vidim rodno svoje selo,
Čini mi se tvrdji kamen je po polju,
Sunce žeže jače — a davno smo snili
I sretnije dane i budućnost bolju . . .
Ej kamo smo došli! Rodno selo šuti,
Govori tek kamen i usjani puti — —

Sio sam pod lipu . . . Ah vruće je podne!
Lipa daje hlada, ma je i povela,
I razgalih dušu, trebala mi pjesma,
Ona moja rodna pjesma nevesela:
O junaku mladu i o polju bojnom
O posljednjoj pjesmi, okršaju vojnom . . .

I zaželjeh sliepca . . . Al ga nije bilo!
Tek poda mnom moje rodno selo šuti,
A kraj mene samo zaprašene gusle,
Presušene vode i usjani puti.
A na guslam tiho poju prošle dane
Prašina i crvi, žice raspucane.

I plakô sam kao nekoć sliepac stari,
Dirnula me pjesma, povjest roda moga . . .
Brenčala je tiho dok je i zamukla
Tamo iza moga krova očinskoga,
A preda mnom dalje bili suhi puti
Tek kô da mi tudjin pogled oku muti — —

God. 1898.

Gdje je što?

1. Prolog 1
2. Dalmatinskom Hrvatu. 2
3. Na ruševinama. (Terza rima.) 4
4. Fantomu 7
5. I sámo je nebo 9
6. Slovenki 11
7. Kraj božićnjega drveta 12
8. U spomenar 14
9. Chanson d' automne 16
10. Pjesnik i nada 17
11. U Šumi 19
12. K vjeridbi gdjice. Lj. Š. 22
13. Post omnia 23
14. Mirna lirika 24
15. Smrt i Ljubav 28
16. Ja lietam po tom svietu 31
17. Sni. (Terza rima.) 32
18. Lanci 34
19. Januar 36
20. Zmija 38
21. Undina 40
22. Kraj nje 44
23. Novembar 46
24. Mi smo dvoje 48
25. Čista srieda 50
26. Neshvaćeni 52
27. Moje rodište 54
28 Svojoj pjesmi 56
29. Bez naslova 58
30. Djedovske gusle 60